

سند الگو و سازماندهی جمعیت با بهره‌گیری از ظرفیت‌های سرزمینی

در حاشیه سیزدهمین کنفرانس الگو اسلامی ایرانی پیشرفت، نشست اندیشکده آمایش بنیادین برگزار شد و طی آن در خصوص مسایلی چون میراث فرهنگی، خالی شدن سکونتگاه‌ها به دلیل شرایط اقلیمی و مناسبات بین المللی ایران مورد بحث و تبادل نظر قرار گرفت.

در حاشیه سیزدهمین کنفرانس الگو اسلامی ایرانی پیشرفت، نشست اندیشکده آمایش بنیادین برگزار شد و طی آن در خصوص مسایلی چون میراث فرهنگی، خالی شدن سکونتگاه‌ها به دلیل شرایط اقلیمی و مناسبات بین المللی ایران مورد بحث و تبادل نظر قرار گرفت.

به گزارش ایسنا، اسماعیل شیعه استاد شهرسازی دانشگاه علم و صنعت ایران و عضو اندیشکده آمایش مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت در این نشست با مقاله "جایگاه میراث فرهنگی و دانش بومی در تحقق سند الگوی پیشرفت" یکی از اساسی ترین مفهومی ها، در چارچوب برنامه های توسعه ای و پیشرفت را حفاظت از ارزش های فرهنگی و تطابق آنها با شرایط بوم ساختی محیط مربوط دانست و گفت: برنامه ها باید به گونه ای تنظیم شود که ضمن در ارتباط بودن با پایه ها و بنیادهای محیط، نه تنها وظیفه حفاظت از آنها را دارا باشد، بلکه باید تلاش خود را به این نکته معطوف کند که با طرح تمهیداتی به ارتقای سطح ارزش های مترتب با اصالت های فرهنگی نیز بپردازد.

وی افزود: در غیر این صورت، اگرچه ممکن است که هدف های در نظر گرفته شده در برنامه ها باید، ولی چون ممکن است دگرگونی ساختاری و به هم پاشیدگی بوم ساخت ها را نتیجه دهد و ساختارهای فرهنگی را نیز با مبنای مترتب بر پیشرفت های خود، بیگانه کرده و عدم موفقیت آنها را در پی آورد.

شیعه، ضمن تأکید بر حفظ اصالت های بومی، خاطر نشان کرد: این ارزش ها باید در تدوین برنامه های توسعه ای نیز بر مبنای نقش دهی به منطقه ها بر اساس ساختارهای اجتماعی و اقتصادی و کالبدی محیط، مکان یابی و استقرار جمعیت و فعالیت، تدوین و ارتقای سطح حفاظت از میراث فرهنگی بومی آنها قرار داشته باشد.

خالی شدن سکونتگاه ها چالش مهاجرت

نادر زالی دانشیار دانشگاه گیلان و عضو اندیشکده آمایش مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، مقاله ارسال شده به سیزدهمین کنفرانس، تحت عنوان، "بررسی تأثیرات فراچالش مهاجرت بر نظام سکونت گاهی کشور و رهنمودهای تحول و راهبری" را عنوان سخنرانی خود دانست و گفت: آمار رسمی منتشر شده در کشور نشان می دهد، در سه دهه اخیر، مسئله مهاجرت از چالش بین روستا و شهر، به فراچالش شهری-کلانشهری، با ویژگی رفتار جمعی جغرافیایی تبدیل شده است.

وی افزود: این تغییر رفتار که تا حدودی تحت تأثیر شرایط اقلیمی هم بوده، نگرانی های زیادی برای آینده نظام سکونت گاهی کشور ایجاد کرده و ممکن است در میان مدت، این چالش به بحران تخلیه موضعی و حوزه ای و در نهایت در بلندمدت این بحران به تهدید ملی نظام سکونتگاهی صفر و یک تبدیل شود.

زالی با اشاره به تأکیدات سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، در این زمینه اظهار کرد: این سند به عنوان مرجع اصلی برنامه ریزی بلندمدت در کشور تأکید زیادی بر سازمان دهی فضایی جمعیت با بهره گیری از ظرفیت های سرزمینی به خصوص سواحل جنوب و ایجاد ظرفیت جدید در نظام سکونتگاهی کشور داشته است.

مدیریت سرزمین

حسین آرامی دبیر اندیشکده آمایش بنیادین مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت استفاده از مقاله "مدیریت سرزمین، چالش ها و چشم اندازها" را عنوان سخنرانی خود معرفی کرد و یادآور شد: علی رغم طرح مقوله آمایش سرزمین، از اواسط دهه ۴۰ هجری شمسی و به ویژه از اوایل دهه ۵۰ تاکنون رویکرد آمایشی، که اینک در سند الگو نیز مورد تأکید قرار گرفته، به اجرا در نیامده، یا به شکل محدودی جنبه اجرایی یافته است، به گونه ای که تفاوت فاحش سطح توسعه یافتگی استان ها، توسعه نیافتگی مناطق مرزی، عدم استفاده از قابلیت دریا و مناطق ساحلی جنوب و تراکم حداکثری جمعیت در نیمه بالایی و تراکم حداقلی جمعیت در نیمه پایینی کشور دیده می شود.

بررسی تخریب سرزمینی

قاسم عزیزی استاد دانشکده جغرافیای دانشگاه تهران، عضو اندیشکده آمایش مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت که با مقاله خود با عنوان "تخریب سرزمین در ایران، چالش های ملی و منطقه ای، راهکارها" در این نشست شرکت کرده بود، گفت: تخریب محیط زیست در ایران همراه با تغییر اقلیم در دهه های گذشته، اثرات چشمگیری بر منابع سرزمینی همچون منابع آب، کیفیت خاک، پوشش گیاهی، سواحل، کیفیت هوای شهرها داشته است.

وی ادامه داد: چالش های ملی و منطقه ای مرتبط با تخریب اراضی در ایران، عوامل مختلفی را در بر می گیرد که به تخریب خاک، بیابان زایی و تغییر کاربری اراضی کمک می کند.

عزیزی، با اشاره به طیف وسیعی از چالش های مرتبط با تخریب محیط زیست و تغییر اقلیم در کشور، خاطر نشان کرد: این کشور راهبردهایی را برای کاهش آسیب ها و سازگاری با این چالش ها اجرا کرده است، از جمله ترویج حفظ آب، کشاورزی پایدار، جنگل کاری، مدیریت سواحل و کنترل آلودگی هوا. با این حال، تلاش های مستمر و همکاری های بین المللی برای رسیدگی مؤثر به

این مسائل و تضمین آینده ای پایدار برای محیط زیست ایران ضروری است.

حوزه تمدنی ایران

ماندانا تیشه یار، عضو هیئت علمی پژوهشکده فرهنگ و ارتباطات دانشگاه علامه طباطبائی و رئیس هیئت مدیره انجمن علمی مطالعات صلح ایران "دکترین سیاست همسایگی در چهارچوب حوزه تمدن ایرانی" را عنوان سخنرانی خود دانست و گفت: اگرچه دولت های کهن از دیرباز سیاست ها و برنامه های روشنی برای گسترش روابط و همکاری ها با همسایگان خود داشته اند، اما اصطلاح «سیاست همسایگی»، در عصر نوین از دوران پساجنگ سرد، در ادبیات روابط بین الملل جای خود را باز کرد. وی با بیان اینکه این رویکرد که برای نخستین بار توسط اتحادیه اروپا و برای تعریف روابط کشورهای اروپایی با همسایگانشان به ویژه در شمال آفریقا، غرب آسیا و قفقاز به کار برده شد، یادآور شد: این امر کارویژه هایی داشته که می توان آن را در چارچوب استعمارگرایی نوین نیز بازتعریف کرد. از این رو، کاربرد این اصطلاح در دیگر نقاط جهان، از جمله در جغرافیای حوزه تمدن ایرانی، نیازمند بازنگری در معنا و مفهوم این اصطلاح بر پایه واقعیت های تاریخی و پیوستگی های فرهنگی و اجتماعی جوامع این حوزه است.

درون گرا شدن سیاست ها با رویکرد تهدید مناسبات بین المللی

عابد گل کرمی استادیار جغرافیای سیاسی دانشگاه لرستان، با بیان اینکه مقاله خود را با عنوان "تبیین نقش ژئوپلیتیک بر ناتعادلی فضایی کشور دلالت های تحولی در افق سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت" ارائه داده است، گفت: مناسبات ایران در محیط و موقعیت ژئوپلیتیک اش با همسایگان و کشورهای منطقه همواره در طول تاریخ کشورداری، از دریچه تهدید بدان نگریسته شده است. این رویکرد تهدیدنگر به فضای پیرامونی باعث شده است که سیاست گذاری سیاسی، اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی ملی کشور به سمت درون نگری سوق پیدا کند.

به گزارش دفتر ارتباطات مرکز الگو اسلامی ایرانی پیشرفت، وی خاطر نشان کرد: از این رو کلیه الگوهای استقرار جمعیت، فعالیت و زیرساخت و ارتباطات در همه ابعاد در پهنه سرزمین به صورت نابرابری توزیع یابد و سیمای ناتعادلی بر فضای آمایشی کشور تحمیل کرده است.